

Małgorzata Kozłowska

Konkurencja na rynku międzynarodowych przewozów pasażerskich. Przewozy pasażerskie pomiędzy Warszawą a stolicami krajów Europy Północnej

Mobilność jest niezwykle ważna dla rozwoju gospodarczego oraz dla jakości życia obywateli, którzy mogą swobodnie podróżować zarówno w celach turystycznych i rekreacyjnych, jak i służbowych czy też szkoleniowych. W niniejszym artykule, będącym pierwszym w cyklu publikacji dotyczących konkurencji na rynku międzynarodowych przewozów pasażerskich, przedstawiono wyniki analizy ofert przewozów z Warszawy do stolic państw Europy Północnej. Porównano przewozy realizowane indywidualnymi środkami transportu oraz transportem zbiorowym. Pod uwagę wzięto dostępność danego środka transportu, czas podróży oraz cenę.

Według szacunków Ministerstwa Sportu i Turystyki w I półroczu 2016 r. Polacy w wieku 15 i więcej lat uczestniczyli w 4,7 mln turystycznych podróży za granicę, czyli podróży połączonych z co najmniej 1 noclegiem poza granicami kraju. Polscy turyści najczęściej odwiedzali Niemcy, Wielką Brytanię, Włochy, Czechy, Grecję i Hiszpanię.

W I połowie 2016 r. celem ponad 51% zagranicznych wyjazdów Polaków była typowa turystyka. W ogólnej liczbie 4,7 mln wszystkich podróży za granicę było takich wyjazdów 2,4 mln; liczbę wyjazdów w odwiedziny szacuje się na 1,55 mln, liczbę wyjazdów służbowych – na 0,47 mln [2].

Dominującym środkiem transportu w przewozach międzynarodowych nadal jest samolot. Udział tego środka transportu w rynku stanowi ponad 53,3% i systematycznie rośnie. Istotne znaczenie mają także podróże samochodami osobowymi (ok. 28%) i autobusami (15%). Relatywnie niski jest udział przewozów kolejowych (1,2%).

W niniejszym artykule przedstawiono oferty na przewozy autokarowe, lotnicze i kolejowe na wybrany losowo dzień – 3 kwietnia 2017 r. – i porównano je z transportem zrealizowanym indywidualnym środkiem transportu uwzględniając dostępność oraz czas i koszt podróży. Porównanie ma charakter poglądowy, dla wielu połączeń kolejowych nie można ustalić ceny *online*, oferty przedstawione w walucie € przeliczono po kursie 4,30 zł, natomiast cena ta jest każdorazowo, przy zakupie biletu, przeliczana po kursie bieżącym. Czas podróży liczone od startu do osiągnięcia celu podróży, nie wliczono czasu potrzebnego na dojazd do lotniska czy dworca ani czasu potrzebnego na odprawę. Pod uwagę wzięto wyłącznie przewozy regularne, a przy podróży samochodem skalkulowano tylko koszt paliwa potrzebnego na pokonanie danego dystansu przy założeniu, że spalanie jest na poziomie 7 l/100 km, a koszt paliwa to 4,70 zł/l. Nie ujęto natomiast kosztów związanych z amortyzacją, kosztów związanych z przejazdem po płatnych odcinkach autostrad ani kosztów związanych z wypoczynkiem i regeneracją organizmu przy dłuższych odcinkach (np. nocleg w hotelu). Przy podróży środkami transportu publicznego, przy dostępnych opcjach, wybrano ceny podróży klasą ekonomiczną. W przypadku braku połączeń bezpośrednich przedstawiono możliwie najkrótszą trasę przejazdu, z możliwie najmniejszą liczbą przesiadek.

Warszawa–Londyn (Wielka Brytania)

W pierwszej połowie 2016 r. do Wielkiej Brytanii wyjechało 400 tys. Polaków (powyżej 15 lat) [2]. Londyn będący stolicą Wielkiej Brytanii i Anglii, położony w jej południowo-wschodniej części, jest trzecim największym miastem Europy i jednym z większych miast świata. Jest wielkim węzłem komunikacji drogowej, krzyżuje się tam 9 autostrad oraz 5 innych ważnych dróg krajowych.

Przewozy autokarowe między Warszawą a Londynem realizują Sindbad wraz z Polonia Transport oraz Eurolines wraz z Biurem Podróży AGAT. W dniu 3 kwietnia 2016 r. przewozy autokarowe pasażerów zapewnia Sindbad Sp. z o.o. (Sindbad – Eurobus, Sindbad – Interbus oraz Polonia Transport). Autokar wyjeżdża z Dworca Zachodniego PKS o godz. 11.15, w Londynie Victoria Coach Station-Arrival Hall jest następnego dnia o godz. 11.00 [11].

Londyn jest także jednym z największych węzłów lotniczych na świecie. Rocznie z 6 lotnisk obsługujących miasto korzysta prawie 150 mln pasażerów. W kolejności od największego są to: Heathrow, Gatwick, Stansted, Luton, City i Southend.

Heathrow i Gatwick obsługują głównie dalekodystansowe, międzynarodowe połączenia, a także europejskie i krajowe loty. Stansted, Luton i Southend przystosowane są do tanich usług krajowych i europejskich. Lotnisko City przeznaczane jest dla pasażerów biznesowych na trasach krótkodystansowych i jest lotniskiem położonym najbliżej centrum Londynu (ok. 10 km). Biggin Hill znajduje się około 23 km na wschód od centrum, a główne lotnisko Londynu – Heathrow – 20–25 km na południowy zachód od centrum.

Z Warszawy do Londynu, spośród wszystkich dostępnych ofert, najwięcej połączeń oferują linie lotnicze. W tab. 1 pod uwagę zostały wzięte wyłącznie połączenia bezpośrednie z Portu Lotniczego Chopina bądź z Modlina do Londynu. Czas trwania lotu to zaledwie 2 h i 30 min [12], jednakże do tego należy doliczyć czas potrzebny na odprawę oraz dojazd z lotniska do miasta.

W Londynie znajduje się 10 dużych dworców kolejowych. Istnieją połączenia kolejowe do Paryża i Brukseli przez tunel pod kanałem La Manche. Jednakże połączenia pomiędzy Warszawą a Londynem są bardzo skomplikowane. Spośród możliwych połączeń pod uwagę wzięto wyłącznie 3 opcje, w których czas podróży nie jest dłuższy niż 19 h i w których są nie więcej niż 4 przesiadki (tab. 1). Przykładowo: najkrótsza podróż, trwająca 16 h i 1 min, rozpoczyna się pociągiem EuroNight, który odjeżdża z Dworca Centralnego w Warszawie o 1.56. Następnie, po przyjeździe o godz. 7.29 do Berlina Wschodniego, należy się przesiąść do Regional-Express, aby dotrzeć do Dworca Centralnego i dalej pokonać 8 min pieszo, aby dotrzeć do dworca Berlin Hbf (tief), z którego odjeżdża InterCityExpress do Köln. Z Köln natomiast o 12.43 odjeżdża pociąg kategorii THALYS do Brukseli. Kolejny raz należy się pieszo przemieścić z Bruxelles Midi do Bruxelles Midi Est, aby wykonać ostatni, godzinny etap podróży [13].

Wybierając przejazd samochodem osobowym, należy zaplanować prawie 16-godzinny podróż [9], nie licząc postojów niezbędnych na zregenerowanie się.

Tab. 1. Wybrane połączenia z Warszawy do Londynu

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
-	1	Sindbad	23 h, 45 min	279,00*–359,00
Linie kolejowe****				
-	3	EuroNight	5 h, 33 min	124,70*–226,18
-		Regional-Exores	10 min	od 472,57
-		pieszo	8 min	
-		InterCityExpress	4 h, 20 min	
-		THALYS	1 h, 49 min	
-		pieszo	25 min	
-		EUROSTAR	1 h, 1 min	
Linie lotnicze				
-	4	Ryanair	2 h, 30 min	144,00–189,20
-	4	W!ZZ	2 h, 35 min	149,00
-	4	British Airways	2 h, 30 min–2 h, 45 min	385,51–517,51
-	3	LOT	2 h, 45 min–2 h, 55 min	486,04–636,04
Indywidualny transport prywatny				
1 632,974		samochód osobowy	15 h, 44 min	537,00***

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

*Oferta promocyjna, liczba miejsc ograniczona

**Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu *flexi*, 5-dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

***Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

****Szczegółowo przedstawiono wybrane – najkrótsze połączenie

Źródło: oprac. własne na podst. [4, 9, 11–14].

Porównując oferty cenowe, można zaobserwować, że najkorzystniej przedstawia się propozycja linii lotniczych. Z Ryanair można odbyć taką podróż za 144 zł; w cenę wliczone są już opłaty lotniskowe i transakcyjne [12]. Atrakcyjna jest także cena usługi transportowej realizowanej autokarem. Za podróż płacimy od 279 zł, jednakże jest to cena promocyjna, a liczba miejsc jest ograniczona. Cena bez promocji to 359 zł [14]. Najmniej atrakcyjna cenowo okazuje się podróż pociągiem. Koszt przejazdu z Warszawy do Berlina to 29 €, niemniej jednak jest to cena promocyjna, więc liczba miejsc jest także ograniczona. Bilety można kupić najpóźniej na 3 dni przed odjazdem, nie podlegają one przy tym zwrotowi ani wymianie. Stała cena to 52,60 € [13]. Za kolejny etap podróży należy zapłacić od 109,90 € – pod warunkiem, że jest to oferta specjalna. Cena zawiera rezerwację miejsca siedzącego dla pociągów z obowiązkiem rezerwacji, dodatkowa rezerwacja miejsc siedzących w kolejnych pociągach nie jest zawarta w cenie. Dla wielu połączeń nie ma niestety ofert specjalnych, nie można też ustalić ceny *online*. Zakupu biletów dokonać można w Centrum dla Podróżnych DB, w biurach podróży z licencją DB lub telefonicznie w Serwisie dla Podróżnych [7]. Można także skorzystać z oferty Interrail i zakupić jeden z biletów Global Pass. Cena biletu typu *flexi*, 5-dniowego do wykorzystania w ciągu 15 dni, wynosi 267 € (obecnie z 15-procentową zniżką jest to 227 €) [4].

Warszawa–Dublin (Irlandia)

Zgodnie z danymi Ministerstwa Sportu i Turystyki w pierwszej połowie 2016 r. do Irlandii wyjechało 100 tys. Polaków [2]. Stolica Irlandii – Dublin – położona jest na wschodnim wybrzeżu, nad Morzem Irlandzkim. Miasto posiada port morski połączony

kanalami z rzeką Shannon oraz port lotniczy Dublin.

Port morski w Dublinie znajduje się za ledwie 3,5 km od centrum miasta. Można stąd popłynąć do Wielkiej Brytanii oraz na Wyspę Man.

W odległości 10 km od centrum miasta znajduje się lotnisko międzynarodowe i właśnie najszybciej z Warszawy do Dublina można dotrzeć, bo w ciągu 3 h (wyłącznie długość lotu), liniami lotniczymi. W wybranym dniu możliwe są 2 takie połączenia w ofercie Aerlingus.com i po 1 w ofercie Ryanair oraz British Airways [12] (por. tab. 2).

Pośród przewoźników realizujących regularne przewozy do Dublina (tab. 2) w dniu 3 kwietnia 2017 r. przewozy świadczy Sindbad – Eurobus oraz Polonia Transport. Autokar wyjeżdża w tym dniu z Warszawy (Dworzec Zachodni PKS) o godz. 11.15; na miejscu się jest o ok. 6.30 5 kwietnia [11].

Możliwych jest także 6 połączeń kolejowych (ostatni etap podróży promem) z Warszawy do Dublina (tab. 2). Czas podróży wynosi od 26 h do 34 h i 45 min oraz należy się przesiąść 6–8 razy. Optymalnym połączeniem wydaje się podróż zaczynająca się o 1.58 z Dworca Warszawa Centralna pociągiem EuroNight. O 7.19 pociąg ten do-

Tab. 2. Wybrane połączenia z Warszawy do Dublina

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
-	1	Sindbad	43 h, 15 min	623,00
Linie kolejowe****				
-	6	EuroNight	5 h, 21 min	976,10*–1 148,10
-		Regionalbahn	9 min	
-		pieszo	9 min	
-		Intercity-Express	4 h, 20 min	
-		THALYS	1 h, 50 min	
-		EUROSTAR	1 h, 10 min	
-		pociąg pospieszny	3 h, 53 min	
-		prom	3 h, 15 min	
Linie lotnicze				
-	1	Ryanair	3 h	179,00
-	2	Aerligus.com	3 h, 5 min	262,00–432,00
-	1	British Airways	3 h, 5 min	492,00
Indywidualny transport prywatny				
2 240,395		samochód osobowy	23 h, 18 min	736,96**

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

* Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu *flexi*, 5-dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

** Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

****Szczegółowo przedstawiono optymalne połączenie.

Źródło: oprac. własne na podst. [4, 7, 9, 11–12].

ciera do Dworca Berlin Ostbahnhof, gdzie należy się przesiąść do pociągu regionalnego, aby pokonać 9-minutowy odcinek do Dworca Centralnego, a następnie z dworca Berlin Hbf (tief) udać się w niespełna 5-godzinny podróż do Köln. Po półgodzinnym oczekiwaniu na dworcu Köln Hbf, o godz. 12.42, odjeżdża pociąg typu THALYS, który dociera do dworca Bruxelles Midi o 14.32, a następnie o 16.56 z Bruxelles-Midi Euros odjeżdża EUROSTAR. W Londynie (London St. Pancras International) jest o 18.06. Po 4-godzinnej podróży z Londynu (Euston) do Holyhead należy zmienić rodzaj środka transportu. Ostatni etap podróży, tj. z Holyhead Harbour do Dublina (port Stena), należy pokonać drogą morską i trwa on 3 h i 15 min [7].

Najkorzystniejszą cenowo ofertą jest ta przedstawiona przez linie lotnicze. Ryanair oferuje już przeloty za 179 zł (cena zawiera opłaty lotniskowe i podatki). Najdrożej za bezpośrednie połączenie lotnicze trzeba zapłacić, podróżując z British Airways – 492 zł – ale i tak jest to cena niższa niż u przewoźników, świadczących innego rodzaju usługi transportowe. Za przejazd autokarem trzeba zapłacić 623 zł (brak ofert promocyjnych w wybranym terminie). Jeżeli chodzi o przejazd pociągiem, nie można ustalić ceny online za wybrane połączenie. Możliwe jest jednak skorzystanie z biletu Interrail Global Pass – są honorowane przez wszystkie uczestniczące w ofercie Interrail przedsiębiorstwa kolejowe i żeglugowe, działające w krajach wymienionych w Przewodniku Interrail Pass (m.in. w Irlandii).

Kosztowny jest także transport samochodem osobowym – ponad 700 zł trzeba wydać tylko na paliwo, do tego oprócz amortyzacji dochodzi bardzo wysoki koszt przeprawy promowej.

Warszawa–Kopenhaga (Dania)

Kopenhaga jest stolicą i największym miastem Królestwa Danii. Położona jest na wschodnim wybrzeżu wyspy Zelandia i częściowo Amager. Zelandia połączona jest z sąsiadującymi wyspami i Półwyspem Skandynawskim 5 mostami, co umożliwia ruch pociągów i samochodów. W tab. 3 porównano oferty przewozowe na usługi transportowe różnych przewoźników oraz transportu samochodem osobowym.

Nie znaleziono oferty na przejazd autokarowy w wybranym dniu. Dopiero 5 kwietnia Sindbad oferuje przejazd na trasie Warszawa–Kopenhaga za 309 zł. Podróż trwa 17 h i 45 min [11]. Trochę szybciej, do 16 h, można przemierzyć tę trasę pociągiem. 3 kwietnia znaleziono 6 takich połączeń. Jednym z najkrócej trwających połączeń (14 h, 8 min) jest to o 5.57 z Warszawy Centralnej pociągiem Eurocity. W tym przypadku należy się przesiąść w pociąg Intercity – Expres, który odjeżdża o 12.39 z Berlina Hbf (tief) i dojeżdża do Hamburga Hbf o 14.22. Po niespełna półgodzinnej przerwie należy zająć miejsce w pociągu Intercity, aby dojechać do dworca Fredericia St, a stamtąd pokonać już ostatni, 1,5-godzinny odcinek do København Hovebanegård – największej stacji kolejowej w Kopenhadzie i zarazem w Danii. Nieco dłuższym połączeniem, bo trwającym 15 h i 19 min, ale za to zaledwie z 2 przesiadkami, jest to przez Lübeck. Z Warszawy Centralnej o godz. 7.00 odjeżdża Express InterCity, który o 11.54 jest w Szczecinie Głównym. Po godzinnym oczekiwaniu odjeżdża bezpośredni pociąg do Lübeck Hbf, a stamtąd o 18.06 Eurocity do Kopenhagi (København H) [7].

Na wyspie Amager położony jest jeden z większych w Europie i największy w Skandynawii międzynarodowy port lotniczy – Kastrup. W wybranym dniu istnieją 3 oferty na bezpośrednie połączenie lotnicze między stolicami Polski i Danii. Czas przelotu to ok. 1,5 h. A cena waha się między 574 zł a 763 zł [12].

Tab. 3. Wybrane połączenia z Warszawy do Kopenhagi

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
–	1	Sindbad	17 h, 45 min	309,00
Linie kolejowe***				
–	6	Eurocity	5 h, 46 min	976,10*–1 148,10
–		pieszo	9 min	
–		Intercity-Express	1 h, 43 min	
–		Intercity	3 h, 24 min	
–		LYNTOG	1 h, 43 min	
–		-----	-----	
–		Expres InterCity	4 h, 52 min	
–		Regional Express	4 h, 57 min	
–		Eurocity	4 h, 13 min	
Linie lotnicze				
–	2	LOT	1 h, 30 min	574,00–641,00
–	1	SAS	1 h, 20 min	763,00
Indywidualny transport prywatny				
1 008,752		samochód osobowy	11 h, 8 min	331,96**

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu flexi, 5-dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

** Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

***Szczegółowo przedstawiono połączenie 1 – najkrótsze, 2 – najmniejsza liczba przesiadek

Źródło: oprac. własne na podst. [4, 7, 9, 11–12].

Można także pojechać do Kopenhagi samochodem osobowym. Optymalna droga wiedzie przez Niemcy i trwa ok. 11 h [9] – z tym, że niemal 50-kilometrowy odcinek należy pokonać promem z portu w Rostock do Gedser. Cena takiej podróży to ok. 330,00 zł (tylko cena paliwa); do tego należy doliczyć koszt przeprawy promowej, który wynosi 342,50–469,80 zł [10] oraz przejazd mostem Oresund. Możliwe jest także połączenie promowe Świnoujście–Ystad (od 6,5 do 7 h) do Szwecji i dalej łądem do Kopenhagi.

Warszawa–Helsinki (Finlandia)

Helsinki są stolicą Finlandii, położoną na południu państwa, na wybrzeżu Zatoki Fińskiej. Najszybszym sposobem przemieszczenia się z Warszawy do Helsinek jest przelot samolotem (tab. 4); rejs trwa zaledwie 1 h i 40 min. W wybranym dniu można skorzystać z oferty Finnair oraz British Airways, jednakże oferty przedstawionych linii lotniczych są stosunkowo drogie i wynoszą odpowiednio 1 297 zł i 4 910 zł. Można skorzystać z tańszej oferty, ale wówczas nie jest już ona tak atrakcyjna, jeżeli chodzi o czas i komfort podróży. Najtańszy przelot, z jedną przesiadką, oferuje AirBaltic. Pierwszy etap podróży to przelot z Warszawy do Rygi, który trwa 1 h i 25 min.; następny jest z Rygi do Helsinek – trwa 1 h i 5 min. Całkowity czas podróży, począwszy od startu w Warszawie, to 9 h i 30 min [12].

Helsinki są największym w Finlandii węzłem kolejowym, z którego wyjeżdżają pociągi we wszystkie strony Finlandii i do Rosji. Miasto jest połączone koleją dużych prędkości z Petersburgiem. Na dzień 3 kwietnia br. ustalono 1 połączenie z Warszawy do Helsinek. Podróż zaczyna się pociągiem pospiesznym, który od-

Tab. 4. Wybrane połączenia z Warszawy do Helsinek

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
-	-	-	-	-
Linie kolejowe				
-	1	Pociąg pospieszny	10 h, 49 min	976,10*-1 148,10
-		Pociąg pospieszny	14 h, 34 min	
-		Pendolino	3 h, 27 min	
Linie lotnicze				
-	1	FINNAIR	1 h, 40 min	1 297,00
-	1	British Airways	1 h, 40 min	4 910,00
Indywidualny transport prywatny				
1 056,655		samochód osobowy	15 h, 57 min	347,75**

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

* Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu *flexi*, 5-dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

** Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

Źródło: oprac. własne na podst. [4, 7, 9, 12].

jeżdża o godz. 2.57 z Warszawy Centralnej; o godz. 13.46 jest na stacji Minsk-Passajirskii. Po prawie 5-godzinym oczekiwaniu należy się przesiąść do kolejnego pociągu pospiesznego, aby o godz. 9.16 następnego dnia dotrzeć do stacji St Petersburg Vitebskii. Tam mamy 120 min na przejście do stacji St Petersburg Finlyandskii, skąd odjeżdża Pendolino do Helsinek. Podróż kończy się o 14.57 4 kwietnia [7]. Nie można ustalić ceny *online* za wybrane połączenie. Możliwe jest jednak na wybranej trasie skorzystanie z biletu Interrail Global.

Nie istnieją bezpośrednie połączenia autokarowe z Warszawy do Helsinek. Należy więc pierwszy etap podróży, tj. do Tallina, pokonać autokarem, następny zaś – promem. Koszt przejazdu autokarem to 115,00–176,00 zł [11], a promem 162,50–237,20 zł [10].

Planując podróż samochodem osobowym, należy liczyć się z 16-godziną podróżą. Najbardziej optymalną trasą jest ta, która prowadzi przez Litwę, Łotwę i Estonię; liczy ona 1 056 km [9]. Koszt paliwa na takim odcinku to ok. 350,00 zł. W Tallinie należy jednak przepłynąć promem do Helsinek, co zwiększa koszty podróży o 267,80–390,80 zł [10].

Warszawa-Reykjavik (Islandia)

Reykjavik jest miastem położonym w zachodniej części Islandii – państwa położonego w Europie Północnej, na wyspie Islandia i kilku mniejszych wyspach, m.in. archipelagu Vestmannaeyja w północnej części Oceanu Atlantyckiego.

Najszybszym i najtańszym, a w dniu 3 kwietnia 2017 r. jedynym możliwym, sposobem dotarcia do stolicy Islandii jest podróż drogą powietrzną (tab. 5). Nie ma bezpośredniego połączenia lotniczego między Warszawą a Reykjavikiem. Można jednak skorzystać z oferty linii lotniczych SAS i przebyć tę odległość samolotem z przesiadką w Kopenhadze. Całkowity czas podróży to 5 h i 40 min, a koszt to 1 039 zł [12]. Drugim sposobem dotarcia do Reykjaviku jest podróż samochodem, połączona z przeprawą promową z Duńskiego portu Hirtshals. W wybranym dniu nie kursują jednak promy. Usługi żeglugowe na trasie Hirtshals–Seydisfjordur w kwietniu realizowane są raz w tygodniu – w sobo-

Tab. 5. Wybrane połączenia z Warszawy do Reykjaviku

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
-	-	-	-	-
Linie kolejowe				
-	-	-	-	-
Linie lotnicze				
-	1	SAS	5 h, 40 min	1 039,00
Indywidualny transport prywatny				
-		-	-	-

Źródło: oprac. własne na podst. [12].

ty. Czas rejsu to 68 h, a koszt jednego pasażera wraz z samochodem osobowym to 1 899,61 zł [8]. Odległość między Warszawą a Reykjavikiem to 3 596 km, a łączny czas podróży szacuje się na ponad 90 h [9].

Warszawa-Oslo (Norwegia)

W pierwszej połowie 2016 r. do Norwegii wyjechało 200 tys. Polaków [2]. Na południowym wschodzie Norwegii, w środkowej części regionu Østlandet, u ujścia rzek Lysaker, Aker, Alna i Gjersjø do zatoki Oslofjorden, położone jest Oslo – największe miasto i zarazem stolica Norwegii. Aby dotrzeć do Oslo, można skorzystać z oferty przewozowej któregoś z przewoźników przedstawionych w tab. 6. Najbardziej ekonomiczną pod względem czasu i ceny jest podróż samolotem. Przelot na tej trasie trwa niecałe 2 h, a jego koszt to 109–296 zł [12].

Nie można niestety przy wyborze środka transportu wziąć pod uwagę przejazdu autokarem, brak jest bowiem kursu na wybrany

Tab. 6. Wybrane połączenia z Warszawy do Oslo

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
-	-	-	-	-
Linie kolejowe				
-	2	Eurocity	5 h, 19 min	976,10*-1 148,10
-		Intercity	3 h, 10 min	
-		Intercity	1 h, 32 min	
-		Eurocity	3 h, 57 min	
-		Oeresundzug	12 min	
-		Oeresundzug	3 h, 39 min	
-		Regionalny/Intercity	3 h, 54 min	
-				
Linie lotnicze				
-	1	WIZZ	1 h, 55 min	109,00
-	1	RYANAIR	1 h, 50 min	141,00
-	1	NORWEGIAN	1 h, 55 min	296,00
Indywidualny transport prywatny				
1 602,833		samochód osobowy	17 h, 2 min	526,40**

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

* Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu *flexi*, 5-dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

** Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

Źródło: oprac. własne na podst. [4, 7, 9, 12].

dzień. Możliwe jest połączenie dopiero 5 kwietnia. Czas podróży to 27 h i 45 min, a cena to 409,00 zł [11].

Jeżeli chodzi o przejazd pociągiem, pod uwagę wzięto wyłącznie 2 połączenia kolejowe, których czas nie przekracza 30 h. Najbardziej atrakcyjne pod względem czasu i liczby przesiadek jest połączenie zaczynające się o 17.58 z Warszawy Centralnej. Całkowity czas podróży to 27 h i 51 min. Należy się przesiąść 6 razy; pierwszy raz w Berlinie, z którego odjeżdża Intercity do Hannoveru, a tam – po ponad 2-godzinym oczekiwaniu – o 5.11 dnia następnego do Hamburga. Z Hamburga już, bezpośrednio pociągiem typu Eurocity, można się udać do Kopenhagi, gdzie należy się przemieścić z dworca Koebenhavn H do Koebenhavns Lufthavn St, aby stamtąd o godz. 13.26 wsiąść do pociągu kategorii Oeresundzug, który dojeżdża do Göteborga o godz. 17.05, a następnie po 50-minutowej przerwie odjeżdża w kierunku Oslo. Cel podróży osiągniemy o 21.49 [7].

Aby dojechać do Oslo samochodem osobowym, należy liczyć się z przebyciem ok. 1 600 km [9]. Optymalna droga wiedzie przez Rostock, z którego należy przepłynąć drogą morską do portu Gedser i dalej przez Kopenhagę do Oslo. Na paliwo potrzebne do pokonania takiej odległości należy przeznaczyć ok. 530 zł; do tego należy doliczyć inne koszty, m.in. koszt przeprawy promowej, który wynosi 342,50–469,80 zł [10].

Warszawa-Sztokholm (Szwecja)

Zgodnie z danymi Ministerstwa Sportu i Turystyki w pierwszej połowie 2016 r. do Szwecji wyjechało 200 tys. Polaków [2]. Stolica Szwecji – Sztokholm – położona jest w środkowej części kraju na 14 wyspach, które połączone są ze sobą 53 mostami, oraz łądźmi stałym nad zatoką Saltsjön i jeziorem Melar.

Głównym lotniskiem Sztokholmu jest Arlanda, położona ok. 40 km na północ od Sztokholmu. Blisko Sztokholmu znajdują się także lotniska Skavsta oraz Västerås. Poza tym Sztokholm w centrum posiada lotnisko Bromma, ale obsługuje ono głównie samoloty lokalnych przewoźników, ruch czarterowy i prywatne awionetki.

Z Warszawy do Sztokholmu, w wybranym dniu, możliwych jest 5 bezpośrednich połączeń lotniczych. Czas trwania lotu to od 1 h i 30 min do 1 h i 45 min, a cena jest bardzo zróżnicowana. Za przelot tanimi liniami lotniczymi zapłacimy 139–169 zł. Podróż z liniami LOT to wydatek rzędu 1 800 zł [12].

W rozkładzie jazdy pociągów w dniu 3 kwietnia widnieją 2 połączenia pomiędzy stolicami Polski i Szwecji. Oba się kończą 4 kwietnia o godz. 5.54 na Sztokholmskim Dworcu Centralnym. Korzystniejsze, zarówno pod względem liczby przesiadek, jak i czasu poświęconego na przejazd, jest połączenie rozpoczynające się o 1.58. O tej godzinie pociąg typu EuroNight wyrusza z Warszawy Centralnej, aby dotrzeć do Dworca Berlin Ostbahnhof o 7.19. Stamtąd 40 min później odjeżdża pociąg regionalny, który dociera do Dworca Głównego 10 min później. Następnie należy pieszo dotrzeć do Berlin Hbf (Europaplatz), aby o 11.30 wyruszyć w niemal 8-godzinną podróż do Kopenhagi. Tam z Dworca Koebenhavn Ingerslevsgade należy przejść 300 m, aby o 19.56 przemieścić się pociągiem regionalnym z Dworca Koebenhavn H do Koebenhavns Lufthavn st. Stamtąd to już zaledwie 27 min do Dworca w Malmö. Nad Dworcem Malmö Central jest 55 min na przesiadkę do nocnego pociągu pospiesznego, który odjeżdża do Sztokholmu o 22.08 [7].

Nie znaleziono przewoźnika świadczącego autokarowe usługi transportowe na trasie Warszawa-Sztokholm.

Aby dojechać samochodem z Warszawy do Sztokholmu, najlepiej wybrać drogę Rostock, a stamtąd dostać się promem

Tab. 7. Wybrane połączenia z Warszawy do Sztokholmu

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
-	-	-	-	-
Linie kolejowe				
-	2	EuroNight	5 h, 21 min	976,10*–1 148,10
-		Regional-Expres	10 min	
-		pieszo	9 min	
-		IC Bus	7 h, 50 min	
-		pieszo	15 min	
-		Oeresundzug	12 min	
-		Oeresundzug	27 min	
-		Nocny pociąg pospieszny	7 h, 46 min	
Linie lotnicze				
-	1	WIZZ	1 h, 40 min	139,00
-	1	Ryanair	1 h, 30 min	169,00
-	3	LOT	1 h, 45 min	1 806,00
Indywidualny transport prywatny				
1 653,156		samochód osobowy	17 h, 25 min	543,84**

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

* Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu *flexi*, 5 dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

** Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

Źródło: oprac. własne na podst. [4, 7, 9, 12].

do Gedser. Odległość drogowa pomiędzy tymi miastami to 1 653 km, a szacowany czas przejazdu to prawie 17,5 h [9]. Na paliwo potrzebne do pokonania takiej odległości należy przeznaczyć ok. 550 zł; do tego należy doliczyć inne koszty, m.in. koszt przeprawy promowej, który wynosi 342,50–469,80 zł [10]. Porównanie różnych opcji transportowych przedstawiono w tab. 6.

Możliwa jest także przeprawa promowa z polskich portów do Szwecji. Najniższy koszt takiej przeprawy dla jednego pasażera z miejscem na pokładzie wraz z samochodem osobowym z Gdańska do bliskiego Sztokholmu do portu w Nynäshamn (ok. 60 km) to 823,10 zł. Krótsze odcinki morskie można pokonać z Gdyni do Karlskrona (500 km od Sztokholmu) – od 358,60 zł, ze Świnoujścia do Trelleborg (645 km od Sztokholmu) od 355,70 zł lub ze Świnoujścia do Ystad (620 km od Sztokholmu) od 483,00 zł [10].

Warszawa-Tallinn (Estonia)

Tallinn zlokalizowany jest na północy Estonii, na brzegu Zatoki Tallińskiej. Miasto otacza od południa droga krajowa nr 11, łącząca wszystkie drogi krajowe.

Na wybrany dzień znaleziono 2 oferty na przewozy autokarowe. Czas trwania takiej podróży to od 17 h, 30 min do 19 h, 15 min. Koszt takiego przejazdu jest relatywnie niski – wynosi 115–176 zł [11].

W granicach miasta, 4 km od centrum, znajduje się międzynarodowy Port Lotniczy Tallinn. Ofertę na przeloty pasażerskie pomiędzy Warszawą a Tallinnem w dniu 3 kwietnia br. oferuje LOT. Podróż taka trwa 1 h, 40 min (czas przelotu), a koszt to 436 zł (cena zawiera opłaty lotniskowe i podatki) [12].

Tab. 8. Wybrane połączenia z Warszawy do Tallinna

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
	1	Ecolines	17 h, 30 min	158,00
-	1	Eurobus/Biacomex	19 h, 15 min	115,00–176,00
Linie kolejowe****				
-	1	Pociąg pospieszny	10 h, 49 min	976,10*–1 148,10
-		Pociąg pospieszny	14 h, 34 min	
-		Pociąg pospieszny	7 h, 18 min	
Linie lotnicze				
-	1	LOT	1 h, 40 min	436,00
Indywidualny transport prywatny				
969,934		samochód osobowy	12 h, 25 min	319,13

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

* Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu *flexi*, 5 dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

** Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

Źródło: oprac. własne na podst. [4-5, 7, 9, 11-12].

Znacznie dłuższa jest podróż pociągiem; trwa prawie 60 h. W dniu 3 kwietnia o godz. 2.57 odjedzie pociąg pospieszny, który o 13.46 będzie w Minsku. Tam należy się przesiąść, gdyż o 18.42 odjeżdża pociąg do Sankt Petersburga. Pociąg ten jest na stacji St Petersburg Vitebskii o 9.16 następnego dnia i należy poczekać ponad 21 h, aby o 6.25 5 kwietnia z dworca St Petersburg Główny odjechać do Tallinna. Cel podróży jest osiągnięty o 13.43 [7].

Odległość drogowa z Warszawy do Tallinna to prawie 970 km. Aby przemierzyć ten dystans samochodem, należy liczyć się z koniecznością spędzenia za kierownicą ponad 12 h [9].

Porównanie transportu publicznego i prywatnego przedstawiono w tab. 8.

Warszawa–Wilno (Litwa)

Wilno jest największym pod względem powierzchni miastem w krajach bałtyckich, stanowi także największy węzeł transportowy kraju. Najszybszym sposobem dotarcia z Warszawy do Wilna jest transport powietrzny. 3 kwietnia LOT oferuje 3 przeloty, czas ich trwania to od 1 h i 5 min do 1 h i 10 min. Koszt takiego przelotu jest dosyć wysoki – waha się od 428 zł aż do 1 120 zł [12]. Dłuższą, lecz znacznie tańszą, alternatywą dla transportu lotniczego są przewozy autokarowe. W wybranym dniu przewozy świadczą Eurobus/Biacomex, Eurolines Polska i Ecolines. Koszt takiej podróży to 52–79 zł, a czas trwania podróży to średnio ok. 9,5 h [11].

Aby dojechać do Wilna pociągiem, należy podróż rozpocząć, podobnie jak w przypadku podróży do Tallinna, o godz. 2.57 z Warszawy Centralnej. W Mińsku natomiast trzeba czekać na odjazd kolejnego pociągu do godziny 3.00 kolejnego dnia, tj. 13 h i 14 min. Sama podróż pociągiem nie jest długa, wynosi bowiem nieco ponad 15 h, natomiast czas oczekiwania na kolejne połączenie sprawia, że jest się u kresu podróży aż po 27 h i 26 min [7].

Wybierając się w podróż transportem indywidualnym, należy na tę podróż przeznaczyć ok. 150 zł (na paliwo) i ok. 6 h [9]. Porównanie zawarte jest w tab. 9.

Tab. 9. Wybrane połączenia z Warszawy do Wilna

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
	4	Eurobus/Biacomex	8 h, 45 min– 9 h, 30 min	52,00–79,00
	1	Eurolines Polska	10 h	79,00
	1	Ecolines	10 h, 10 min	59,00
-	1	Eurobus/Biacomex	19 h, 15 min	115,00–176,00
Linie kolejowe****				
-	1	Pociąg pospieszny	10 h, 49 min	976,10*–1 148,10
-		Pociąg pospieszny	14 h, 34 min	
Linie lotnicze				
-	4	LOT	1 h, 5 min– 1 h, 10 min	428,00–1 120,00
Indywidualny transport prywatny				
459,203		samochód osobowy	6 h, 9 min	151,01

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

* Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu *flexi*, 5 dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

** Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

Źródło: oprac. własne na podst. [4-5, 7, 9, 11-12].

Warszawa–Ryga (Łotwa)

Ostatnią stolicą państw Europy Północnej jest Ryga – stolica i największe miasto Łotwy, położone nad Dźwiną w pobliżu jej ujścia do Bałtyku w Zatoce Ryskiej. Oddalona jest od Warszawy o 660 km. Żeby pokonać ten odcinek samochodem, potrzebnych jest prawie 9 h [9]. Koszt paliwa potrzebnego do przebycia tej trasy to ok. 218 zł.

Nieco droższym, ale znacznie szybszym, sposobem dotarcia do Rygi jest skorzystanie z usług lotniczych. Podróż taka trwa 1 h i 25 min, a cena waha się w granicach 393–501 zł [12]. Znacznie mniej wynosi cena przejazdu na tej trasie autokarem, tj. od 86 do 132 zł. Czas trwania takiej podróży to 12–14,5 h, w zależności od pory dnia. Jeżeli chodzi o dostępność, to również pod tym względem transport autobusowy wypada najkorzystniej ze wszystkich rodzajów transportu publicznego. Na wskazanym odcinku możliwe jest skorzystanie z usług m.in. Eurobus/Biacomex, Eurolines Polska i Ecolines [11]. Po raz kolejny najbardziej czasochłonna okazała się podróż pociągiem (całkowity czas podróży – 29 h i 20 min). Tak jak w przypadku podróży do pozostałych stolic krajów bałtyckich, podróż należy rozpocząć o 2.57. O tej godzinie odjeżdża pociąg pospieszny z Warszawy Centralnej, który przyjeżdża na dworzec Minsk-Passajirskii o godz. 13.46. Na dalszą podróż należy poczekać do godz. 18.00 i kontynuować ją pociągiem pospiesznym w kierunku St Petersburg Vitebskii; należy jednak wysiąść 44 min po północy w Novosokolnikach, a stamtąd o 1.35 pojechać dalej, aby dotrzeć do Rygi o 9.17 [7].

Z przedstawionej powyżej analizy wynika, że bezkonkurencyjny, jeżeli chodzi o czas podróżowania, jest transport powietrzny. Z danych statystycznych zgromadzonych dla Ministerstwa Sportu i Turystyki wynika, że w pierwszej połowie 2016 r. właśnie z tego transportu skorzystała największa liczba podróżnych (tj. 53,35%). Oszczędność czasu do Wielkiej Brytanii czy Irlandii w porównaniu z drugim najczęściej wybieranym środkiem transportu, tj. transportem prywatnym, to ok. 13 h. Oszczędność ta

Tab. 10. Wybrane połączenia z Warszawy do Rygi

Odległość (km)	Liczba połączeń	Środek komunikacji	Czas podróży	Koszt podróży (zł)
Linie autobusowe				
-	4	Eurobus/Biacomex	12 h– 14 h, 30 min	86,00–132,00
-	1	Eurolines Polska	13 h	129,00
-	1	Ecolines	12 h, 40 min	99,00
Linie kolejowe				
-	1	Pociąg pospieszny	10 h, 49 min	976,10*–1 148,10
-		Pociąg pospieszny	6 h, 44 min	
-		Pociąg pospieszny	7 h, 42 min	
Linie lotnicze				
-	1	LOT	1 h, 25 min	393,00
-	1	AirBaltic	1 h, 25 min	501,00
Indywidualny transport prywatny				
663,285		samochód osobowy	8 h, 47 min	218,13

Uwaga. Oferta cenowa za przejazdy pociągami przedstawiona jest w €. Kwota została przeliczona wg szacunkowego kursu – 4,30 PLN

* Oferta promocyjna – czasowa. Bilet Interrail Global Pass (typu *flexi*, 5 dniowy do wykorzystania w ciągu 15 dni)

** Cena obejmuje wyłącznie koszt paliwa przy założeniu, że spalanie to 7 l/100 km, a cena paliwa – 4,70 zł/l

Źródło: oprac. własne na podst. [4, 7, 9, 11–12].

zwiększa się jeszcze w przypadku podróży z Warszawy do stolic niektórych krajów nordyckich, tam gdzie niezbędna jest przeprawa promowa. Porównując czas dotarcia z Warszawy do najdalej położonej stolicy, tj. Reykjavíku, zauważyć można, że różnica jest ogromna. Ten niemal 3 600-kilometrowy odcinek można już samolotem pokonać zaledwie w 5 h i 40 minut (długość samego lotu); jadąc tam samochodem, należy przeznaczyć na podróż prawie 4 doby. Ponad 1 500-kilometrowy odcinek należy przepłynąć na promie, a to trwa ok. 68 h! Różnice te są znacznie mniejsze na krótszych odcinkach, posiadających dobrze rozwiniętą infrastrukturę drogową. W przypadku podróży do stolic krajów bałtyckich w dalszym ciągu najkorzystniejszy pod względem czasu jest wybór transportu lotniczego, jednakże należy tu doliczyć czas na dotarcie do lotniska i z lotniska w miejscowości docelowej, czas odprawy i oczekiwania na lot. Na tych mniej popularnych odcinkach nie ma zbyt wiele ofert na tanie przeloty. Pod tym względem najkorzystniej jest wybrać się w podróż autokarem turystycznym. Koszt takiej podróży do najbliższej położonej stolicy to zaledwie 52 zł, koszt paliwa na tym odcinku to 3 razy tyle, natomiast koszt lotu (w dniu 3 kwietnia 2017 r.) wynosi od 428 zł do 1 120 zł. Wprawdzie podróż autokarem jest dłuższa niż podróż samochodem osobowym, ale należy pamiętać, że w analizie przedstawiono czas efektywnej jazdy samochodem, a jak wiadomo, przy długiej trasie należy robić przystanki na dotlenienie organizmu i regenerację sił. Także dostępność tego środka transportu jest bardzo zadawalająca. Spośród ofert przewozowych dostępnych na portalu sprzedaży biletów na autokary międzynarodowe w danym dniu do wyboru mamy 6 takich połączeń.

Na pewno trudno konkurować jest przewozom pasażerskim realizowanym przez autokary z transportem lotniczym, szczególnie w przypadku przewozów na znaczne odległości, zwłaszcza jeśli chodzi o czas dotarcia do celu; tu rola autokarów ogranicza się tylko do skrajnych odcinków (transfer na lotnisko i z lotniska).

Autokary wyposażone są w rozkładane fotele, toaletę, klimatyzację, system audio-wideo; barek z gorącymi oraz zimnymi napojami to już standard. Większość autokarów wyposażona jest także w bezpłatny dostęp do Internetu (na terenie Polski). W niektórych pojazdach montowane są już gniazdka 230 V. Mając jednak na względzie, że aż 28,27% Polaków w pierwszej połowie 2016 r. wybrało do podróży międzynarodowych pojazd silnikowy, należy zastanowić się nad stworzeniem atrakcyjniejszej oferty na przewozy autokarami turystycznymi, których wybrało do podróży zaledwie 15,08% Polaków, aby stanowiła wygodną i tańszą alternatywę dla transportu realizowanego samochodami prywatnymi, szczególnie jeżeli z samochodu prywatnego będzie korzystała więcej niż jedna osoba. Na pewno także atrakcyjne, z punktu widzenia pasażera, byłoby nawiązanie współpracy z innymi przewoźnikami, tak aby możliwa była podróż nawet kilkoma środkami transportu (np. promem) w możliwie krótkim czasie i niskiej cenie – bez konieczności odbierania bagażu w trakcie podróży.

Bibliografia:

1. Abramowicz A., Abramowicz M., *Konkurencja na rynku pasażerskich przewozów międzygłomerycyjnych w Polsce*, „Autobusy – Technika, Eksploatacja, Systemy Transportowe” 2016, nr 5.
2. *Charakterystyka krajowych i zagranicznych podróży mieszkańców Polski w I półroczu 2016 roku*, Departament Turystyki, Ministerstwo Sportu i Turystyki, 2017.
3. Dyr T., *Europejska polityka transportowa na pierwszą połowę XXI wieku*, „Autobusy – Technika, Eksploatacja, Systemy Transportowe” 2013, nr 11.
4. <http://www.interrail.eu/interrail-passes/global-pass> (dostęp: 24.02.2017 r.).
5. <https://www.ecolines.net> (dostęp: 03.03.2017 r.).
6. <https://www.polferries.pl/rozklad-i-cennik> (dostęp: 03.03.2017 r.).
7. <https://www.reiseauskunft.bahn.de> (dostęp: 04.03.2017 r.).
8. <https://www.ssl.directferries.com> (dostęp: 03.03.2017 r.).
9. <https://www.wyznacznik.pl> (dostęp: 04.03.2017 r.).
10. <https://www.aferry.pl> (dostęp: 04.03.2017 r.).
11. <https://www.biletyautokarowe.pl> (dostęp: 04.03.2017 r.).
12. <https://www.esky.pl> (dostęp: 04.03.2017 r.).
13. <https://www.intercity.pl> (dostęp: 04.03.2017 r.).
14. <https://www.sindbad.pl> (dostęp: 21.02.2017 r.).
15. Kozłowska M., *Popyt na rynku autobusowych przewozów pasażerskich w Unii Europejskiej*, „Autobusy – Technika, Eksploatacja, Systemy Transportowe” 2017, nr 1–2.

Autorka:

mgr **Małgorzata Kozłowska** – doktorantka na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu

Competition on the international passenger transport market. Passenger transportation from Warsaw to North's Europe Capitals

Mobility is extremely important for an economical growth and life quality of citizens, who are able to freely travel on tourist and entertainment purpose, as well as business and educational. In this article, which is first in series of publications referring to transport market competition, Presenting analysis results of transport's offers from Warsaw to North's Europe Capitals. There has been compared individual connections and public transport, keeping in mind availability, time and cost of travel.